

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 2 ประการคือ

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านเหตุผลเชิงนามธรรม ของนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม โดยแยกตามกลุ่มวิชา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในวิชาชีพศิลปหัตถกรรม ของนักศึกษาโดยแยกตามกลุ่มวิชา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 240 คน เป็นนักศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา จำนวน 90 คน วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี 59 คน และวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ จำนวน 91 คน แบ่งออกตามกลุ่มวิชาเอกได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มจิตรศิลป์ กลุ่มศิลปประยุกต์ และกลุ่มหัตถอุตสาหกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบทดสอบ 3 ฉบับ และแบบสำรวจ 1 ฉบับ ดังนี้คือ

1. แบบทดสอบความถนัดทางศิลปะ เป็นแบบทดสอบที่ศักดิ์ชัย เกียรติจินาพันธ์ ได้ปรับปรุงจากแบบทดสอบการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของไมเออร์ (Meier Aesthetic Perception Tests) เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 25 คน ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบโดยใช้สูตรคูเคอร์-ริชาร์ดสัน 20 (K-R 20) มีค่าเท่ากับ .52 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 2.59
2. แบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่แปลมาจากแบบทดสอบ ดี เอ ที ฟอรัม เอส (DAT Form S : Differential Aptitude Test)

สร้างโดยเบนเนทท์ ซีซอร์ และเวสแมน (Bennett Seashore and Wesman) เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบซึ่งทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 25 คน โดยใช้สูตรคูเคอร์-ริชาร์ดสัน 20 (K-R 20) มีค่าเท่ากับ .93 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 3.22

3. แบบทดสอบความสามารถด้านเหตุผลเชิงนามธรรม ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่แปลมาจากแบบทดสอบ ดี เอ ที ฟอรัม เอส (DAT Form S : Differential Aptitude Test) สร้างโดยเบนเนทท์ ซีซอร์ และเวสแมน (Bennett Seashore and Wesman) เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบเมื่อทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 25 คน โดยใช้สูตรคูเคอร์-ริชาร์ดสัน 20 (K-R 20) มีค่าเท่ากับ .93 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 2.70

4. แบบสำรวจความสนใจในวิชาชีพ เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530, เอกสาร ตำรา งานวิจัย และการสัมภาษณ์สอบถามผู้เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาศิลปหัตถกรรม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตอบอันได้แก่ อาจารย์ที่สอนในกลุ่มวิจิตรศิลป์ กลุ่มศิลปประยุกต์ กลุ่มหัตถอุตสาหกรรม ศิลปิน ผู้ประกอบอาชีพศิลปะอิสระ และนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา จำนวน 90 ท่าน นำข้อคิดเห็นในแบบสอบถามที่มีผู้ตอบเกินกว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมาสร้างเป็นแบบสำรวจ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข นำแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการจำนวน 25 คน ให้ค่าความเที่ยงของแบบสำรวจ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา α เท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผล ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบทดสอบ ทั้ง 4 ฉบับ ไปทำการทดสอบกับกลุ่มประชากร โดยใช้เวลาทดสอบ 2.30 ชั่วโมง นำข้อมูลที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ ประกอบด้วย ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการ เปรียบเทียบพหุคูณวิธีเอส ของเซฟเฟ ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปของตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาศาสาศิลป์ทัศนกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. นักศึกษาศาสาศิลป์ทัศนกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
3. นักศึกษาศาสาศิลป์ทัศนกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสามารถด้านเหตุผลเชิงนามธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
4. นักศึกษาศาสาศิลป์ทัศนกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสนใจในวิชาที่พไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยพบว่านักศึกษาศาสาศิลป์ทัศนกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้โดยนักศึกษากลุ่มวิจิตรศิลป์มีความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะสูงกว่านักศึกษากลุ่มทัศนอุตสาหกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะทั้งสองกลุ่มมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา ที่แตกต่างกันโดยนักศึกษากลุ่มวิจิตรศิลป์ มีจุดมุ่งหมายของการเรียนที่มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของการแสดงออกทางแนวความคิด

ความรู้สึก ดังพจนานุกรมศัพท์ศิลปะฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2530 ได้ให้ความหมายว่า "วิจิตรศิลป์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นถึงขั้นงามบริสุทธิ์ มีการแสดงออกถึงอารมณ์ สะท้อนใจที่ผู้ชมรับรู้ได้ เป็นผลงานสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่ม และแสดงเอกลักษณ์หรือมี ทักษะต้นแบบ ปรากฏจุดมุ่งหมายในด้านความรู้สึก และจินตนาการทางจิตใจมากกว่าผล ประโยชน์ทางกาย" ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนกลุ่มวิจิตรศิลป์ พยายาม หาประสบการณ์ทางศิลปะหลายรูปแบบ หลายวิธีการ มุ่งการแสดงแนวความคิดสร้างสรรค์ และ ความเป็นอิสระในการแสดงออกมากกว่า กลุ่มหัตถอุตสาหกรรม ที่จุดมุ่งหมายของการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติ ทำงานตามขั้นตอน มุ่งเน้นในเรื่องการสร้างผลงานโดยถูกต้อง ตามหลักการ แนวความคิดของการสร้างสรรค์จึงอยู่ในวงจำกัดมากกว่า ส่วนกลุ่มศิลปะประยุกต์ นั้นจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นการเชื่อมแนวความคิดระหว่าง งานศิลปะ และงานช่าง เพราะ ต้องศึกษาถึงเรื่องของความงามในขณะเดียวกันก็ต้องศึกษาถึงขั้นตอนขบวนการผลิต แต่ไม่ต้อง ศึกษาด้านทักษะปฏิบัติทางงานช่างมากเท่ากับกลุ่มหัตถอุตสาหกรรม จากจุดมุ่งหมายของการศึกษา ที่แตกต่างกันนี้ เมื่อนำนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมาทำการวิจัยโดยใช้แบบทดสอบความเมตตากรุณาทางศิลปะ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่วัดความสามารถทางการรับรู้เชิงความงาม นักศึกษากลุ่มวิจิตรศิลป์ จึง สามารถหาคะแนนด้านนี้ได้มากกว่าเพราะมีความใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายในการเรียนที่มุ่งเน้น ศึกษาในเรื่องของความงาม การแสดงออก ส่วนกลุ่มศิลปะประยุกต์นั้นศึกษาทั้งในเรื่องความงาม และประโยชน์ในการใช้สอย จึงมีคะแนนความสามารถใกล้เคียงทั้งกลุ่มวิจิตรศิลป์ และกลุ่มหัตถ- อุตสาหกรรม ผลการวิจัยจึงไม่พบความแตกต่างของกลุ่มศิลปะประยุกต์ กับกลุ่มวิจิตรศิลป์ และ กลุ่มหัตถอุตสาหกรรม แต่ความแตกต่างของจุดมุ่งหมายการศึกษาในกลุ่มวิจิตรศิลป์ และกลุ่ม หัตถอุตสาหกรรมมีมากกว่า จึงพบว่ามีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดในทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ

0.01

2. ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาศิลปะหัตถกรรมที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้โดย นักศึกษากลุ่มวิจิตรศิลป์ และกลุ่มศิลปะประยุกต์ มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มหัตถ- อุตสาหกรรม

" มิติสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการสร้างมโนภาพ เกี่ยวกับส่วนประกอบต่างๆ เมื่อแยกออกจากกัน และมองเห็นเค้าโครงเมื่อนำสิ่งของเหล่านั้นมาประกอบกัน รวมทั้งทิศทาง และการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ . ความสามารถด้านนี้จะเสริมให้มนุษย์เกิดจินตนาการ (Imagination) "

จากความหมายของมิติสัมพันธ์จะเห็นได้ว่าเป็นความสามารถในการมองเห็นแล้วสร้างจินตนาการให้เกิดเป็นภาพที่สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งความสามารถด้านนี้จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับการเรียนในกลุ่มของจิตรศิลป์ และกลุ่มศิลปะประยุกต์มากกว่ากลุ่มทัศนอุตสาหกรรม ดังจะเห็นว่าการเรียนกลุ่มจิตรศิลป์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จะเป็นการเรียนที่หนักไปทางจิตรกรรม เช่น วิชาวาดเขียน วิชาองค์ประกอบ การเขียนภาพทิวทัศน์ สิ่งก่อสร้าง หุ่นนิ่ง ซึ่งวิชาเหล่านี้จะต้องอาศัยการมองเห็นเป็นสำคัญ และจากการมองจึงนำมาสร้างเป็นรูปทรงใหม่ลงในแผ่นพื้นระนาบ เช่น แผ่นเฟรม กระดาษ ดังนั้นผู้ที่เรียนในกลุ่มจิตรศิลป์จึงจำเป็นต้องใช้ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนในกลุ่มศิลปะประยุกต์ ต้องศึกษาในเรื่องของการเขียนภาพทัศนียภาพ การเขียนแบบ-ออกแบบ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบตกแต่ง การเขียนภาพประกอบ ซึ่งในการเรียนวิชาเหล่านี้ต้องอาศัยความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เป็นสำคัญ ส่วนการเรียนในกลุ่มทัศนอุตสาหกรรมมีการเรียนในวิชาเหล่านี้น้อยกว่ากลุ่มจิตรศิลป์ และกลุ่มศิลปะประยุกต์ เพราะมุ่งในการออกแบบเพื่อนำมาผลิต จึงมีการฝึกฝนด้านนี้น้อยกว่า ดังนั้นเมื่อนำทั้ง 3 กลุ่มมาทำการทดสอบความสามารถด้านนี้ จึงพบว่ากลุ่มจิตรศิลป์และกลุ่มศิลปะประยุกต์ มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 แต่ทั้งสองมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มทัศนอุตสาหกรรม อย่างเห็นชัดทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

3. ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาศาสาศิลป์ทัศนกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสามารถด้านเหตุผลเชิงนามธรรมต่างกัน ซึ่งผลจากการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐาน การวิจัยที่ตั้งไว้ โดยนักศึกษากลุ่มจิตรศิลป์มีความสามารถด้านเหตุผลเชิงนามธรรมสูงกว่านักศึกษากลุ่มศิลปะประยุกต์และกลุ่มทัศนอุตสาหกรรม

ความสามารถด้านเหตุผลเชิงนามธรรม เป็นความสามารถในการคิดหาเหตุผลในสิ่งที่ไม่ใช่ภาษา เป็นการรับรู้ในหลักการพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผน ซึ่งความสามารถในด้านนี้จะมีอยู่ในตัวของบุคคลทุกคน แต่จะมีปริมาณความสามารถไม่เท่าเทียมกัน จากการวิจัยที่พบว่านักศึกษากลุ่มจิตรศิลป์มีความสามารถด้านเหตุผลเชิงนามธรรมสูงกว่ากลุ่มศิลปะประยุกต์ และกลุ่มทัศนอุตสาหกรรมนั้นอาจเป็นผลเนื่องมาจากจุดมุ่งหมายของการเรียนที่เน้นในเรื่องของการแสดงออกทางแนวความคิด ความรู้สึกซึ่งเป็นเรื่องนามธรรม

มากกว่ากลุ่มศิลปะประยุกต์ และกลุ่มหัตถอุตสาหกรรม ที่จับมุ่งหมายของการศึกษามุ่งมาที่แสดงออกในรูปของวัตถุ อีกทั้งในการปฏิบัติงานศิลปะ กลุ่มวิจิตรศิลป์จะต้องเรียนวิชาหลักองค์ประกอบเป็นวิชาสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับการสร้างผลงานศิลปะเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการนำเอาองค์ประกอบต่างๆ ทางศิลปะ มาสร้างให้เกิดความพอเหมาะพอดี เกิดเป็นความงามขึ้น ซึ่งวิชาเหล่านี้อาศัยความสามารถในการรับรู้ทางความรู้สึกเป็นอย่างมาก ส่วนวิชาหลักองค์ประกอบที่นำมาใช้ในการสร้างผลงานศิลปะ ของกลุ่มศิลปะประยุกต์ และกลุ่มหัตถอุตสาหกรรม มีเรื่องของกรนำภาพามาใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจัดวาง ดังนั้นจากลักษณะงานและจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาเอกนี้เอง จึงมีผลทำให้ความสามารถด้านเหตุผลเชิงนามธรรมของทั้ง 3 กลุ่มนี้แตกต่างกัน อย่างเห็นได้ในเชิงสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาศาสาศิลป์หัตถกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความสนใจในวิชาชีพ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และเหตุผลที่อาจเป็นสาเหตุสำคัญของผลการวิจัยข้อนี้ก็คือ นักศึกษา สาขาศิลป์หัตถกรรมย่อมมีความสนใจในสายวิชาชีพที่ตนเองเรียนรู้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ดังนั้นเมื่อสำรวจความสนใจในวิชาชีพศิลป์หัตถกรรมที่ตนเองศึกษาอยู่จึงไม่มีผลแตกต่างกันเชิงสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 แต่เมื่อพิจารณาในการทำแบบสำรวจความสนใจในวิชาชีพด้านเนื้อหา พบว่านักศึกษาศาสาศิลป์หัตถกรรมมีความสนใจเกี่ยวกับกลุ่มวิจิตรศิลป์ มากเป็นอันดับหนึ่ง กลุ่มศิลปะประยุกต์เป็นอันดับสอง และกลุ่มหัตถอุตสาหกรรมเป็นอันดับสาม และที่น่าสังเกตก็คือไม่ว่าจะเป็นงานปฏิบัติในกลุ่มวิจิตรศิลป์ ศิลปะประยุกต์ หรือหัตถอุตสาหกรรม ถ้าเป็นงานที่ใช้ความสามารถด้านการวาด จะได้รับความสนใจมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากพื้นฐานของการเรียนศิลปะจะต้องมีความสามารถในการวาดเขียนภาพ เป็นหลักสำคัญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ในการแนะแนวการศึกษา และอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาศิลปหัตถกรรม ควรจัดให้นักเรียนได้ทดสอบความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะ ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านเหตุผลเชิงนามธรรม เพื่อจะได้ทราบถึงระดับความสามารถของนักเรียนว่า ควรจะเลือกเรียนในกลุ่มวิชาใดจึงจะเหมาะสม และช่วยให้นักเรียนสามารถเตรียมความพร้อมก่อนที่จะทำการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในกลุ่มวิชาที่ตนมีความประสงค์จะเรียน
2. ควรจัดให้นักเรียนได้ทำแบบสำรวจความสนใจในวิชาชีพ เพื่อครูจะได้ทราบถึงความสนใจที่แท้จริงของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้กับนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น เพราะข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสำรวจจะมีความแน่นอนมากกว่าการสอบถามหรือการสังเกตเพียงอย่างเดียว
3. ในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสาขาศิลปหัตถกรรม ควรจัดให้มีการทดสอบความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะ มิติสัมพันธ์ เหตุผลเชิงนามธรรม และแบบสำรวจความสนใจในวิชาชีพควบคู่กับการทดสอบทางวิชาการ และทักษะปฏิบัติทางศิลปหัตถกรรมเพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถ ความถนัด และความสนใจทางศิลปหัตถกรรมอย่างแท้จริง เพื่อลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาในกรณีที่นักเรียนออกกลางคันและช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะมีการทำวิจัยต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะ มิติสัมพันธ์ เหตุผลเชิงนามธรรม และความสนใจในวิชาชีพ ระหว่างนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรมที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่างจังหวัด
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านความถนัดทางศิลปะ มิติสัมพันธ์ เหตุผลเชิงนามธรรม และความสนใจในวิชาชีพ ระหว่างนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรมที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน ในระดับการศึกษาที่ต่างกัน
3. ควรศึกษาและพัฒนาการสร้างแบบสำรวจความสนใจในวิชาชีพเฉพาะทางด้านศิลปะในรูปแบบและวิธีการอื่นๆ ที่จะสามารถแยกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกันได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
4. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่จะช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรม ที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน เช่น ค่านิยม สิ่งจูงใจ บุคลิกภาพ การรับรู้ ฯลฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย